

Knyga apie poetą, Žemaičių muziejaus „Alka“ įkūrėją ir pirmąjį jo direktorių PRANĄ GENĮ

Paskutinį vasaros sekmadienį Telšiuose veikiančioje Žemaičių muziejaus „Alka“ Sakralinio paveldo ekspozicijoje buvo pristatyta naujusia šio muziejaus išleista knyga ir vieno eksponato paroda „Pranas Genys. Muziejininkas. Poetas. Mokytojas“. Renginiai vyko minint P. Genio (1902-02-16–1952-08-26) 71-ąsias mirties metines.

Leidinį pristatė Žemaičių muziejaus „Alka“ ekskursijų vadovė istorikė Janina Bucevičė ir knygos sudarytoja – muziejaus kultūrinės komunikacijos specialistė Donata Kazlauskienė.

Nuo Kalnėnų iki Macikų lagerio. Į šį sakinį galėtų tilpti visa aktyvaus XX a. 4–5 deš. Telšių kultūros veikėjo, Žemaičių muziejaus „Alka“ steigimo iniciatoriaus, poeto Prano Genio gyvenimo istorija. Ją renginio metu išsamiai pristatė J. Bucevičė. Susirinkusieji buvo supažindinti ir su svarbiausiais parodos eksponatais, liudijančiais apie šiandien jau legenda tapusią P. Genio asmenybę. Tarp tų eksponatų buvo ir P. Genio protėvių dubenėlis, asmeninis muziejininko fotografijų albumas, stiklo negatyvas ir laiškas, primenantis P. Genio kalėjimo dienas Macikų lageryje (Šilutės raj.).

P. Genys iškilus ne tik Telšių, bet ir visos Žemaitijos kultūros žmogus. Žinome jį ir kaip aktyvų Žemaičių rašytojų sambūrio (1936–1944) narį, žemaičių kalbos puoselėtoją, publicistą, žmogų, kuris Tešiuose steigdamas muziejų „Alka“ turėjo tikslą jį padaryti svarbiu krašto kultūrinio gyvenimo centru. Toks šis muziejaus jam vadovaujant ir buvo.

P. Genys – tragiško likimo, bet nepaprastai tvirtos, užgrūdintos valios žmogus. Jis žinomas ir kaip svajotojas, romantikas. Gerai išmanė muziejininkystę ir jai buvo atsidavęs visa širdimi.

Išleistos knygos tekstuose pateikti svarbiausi P.

Knygos apie Praną Genį viršelis. UAB „Piko valanda“ nuotrauka

Parodos „Pranas Genys. Muziejininkas. Poetas. Mokytojas“ fragmentas. Nuotrauka iš Žemaičių muziejaus „Alka“ archyvo

Genio biografijos faktai, atskleistos įvairios jo gyvenimo istorijos bei jų epizodai. Paskelbta ir dešimtys Žemaičių muziejaus „Alka“ rinkiniuose saugomų fotografijų, įvairiais aspektais atspindinčių Telšių istorijos ir kultūros raidą. Knygoje yra ir paties Prano Genio fotografijų, jo eilių, liudijančių apie autoriaus pasaulėjautą, vidinį pasaulį.

P. Genio kūryba apima beveik du Nepriklausomos Lietuvos dešimtmečius ir Antrojo pasaulinio karo laikotarpį. Tada buvo išleistos trys jo poezijos

Vaizdas prie pagrindinio įėjimo į Žemaičių muziejų „Alka“ iki paskutinės muziejaus renovacijos. D. Mukienės nuotrauka

Knygos ir parodos „Pranas Genys. Muziejininkas. Poetas. Mokytojas“ pristatymo visuomenei metu kalba istorikė Janina Bucevičė. Nuotrauka iš Žemaičių muziejaus „Alka“ archyvo

knygos: „Džiugo varpai“ (1929 m.), „Atnašavimai“ (1935 m.), „Rūpintojėliai“ (1941 m.). Antrojo pasaulinio karo metais P. Genys sukūrė ir paskelbė poemą „Rainiai“, kartu su Kaziu Mockumi sudarė knygą „Žemaičių kankiniai“. Jis yra parašęs ir prozos, dramaturgijos kūrinių. Straipsnius aktualiomis temomis (daugiausiai kultūros) skelbdavo spaudoje. P. Geniui kūryba, rašymas, muziejinė ir kita kultūrinė veikla buvo išeitis norint apsisaugoti nuo būties absurdiškumo, katastrofiškos būsenos susirgus.

P. Genys mėgo bendrauti su žmonėmis, net ir sirgdamas daug važinėdavo po apylinkes, lankydavo vietinius gyventojus, rinkdavo ekeponatus muziejui. Jis nuolat rūpinosi, kad būtų sprendžiami Žemaitijos kraštui aktualūs kultūros ir kiti klausimai, tuo tikslu rašydavo laiškus valdžios atstovams, kultūros ir meno veikėjams (dailininkams, rašytojams, poetams, režisieriams). Išlikusių laiškų tekstai liudija apie jo savijautą, buvusią socialinę izoliaciją, nuolatinį nerimą ir artėjančios mirties nuojautą.

Prano Genio paminklo (skulptorius Osvaldas Neniškis), 1992 m. pastatyto Telšiuose, prie Žemaičių muziejaus „Alka“, fragmentas. D. Mukienės nuotrauka

P. Genio nebėra, tačiau svarbiausias jo kūrinys – Žemaičių muziejus „Alka“ – džiugina mus iki šiol.

Renginio metu ir parodoje pristatyta šio muziejaus kūrimosi istorija. „Alka“ per devynias dešimtmečius, neskaitant Šiaulių „Aušros muziejaus, tapo svarbiausiu, didžiausiu ir vertingiausiu eksponatų rinkiniu turinčiu muziejumi Žemaitijoje. Jis kaupia, saugo ir visuomenei pristato itin plataus spektro vertybes – pradedant archeologijos radiniais ir baigiant šiuolaikiniu menu. „Alka“ yra ir svarbi kultūrinių renginių organizavimo vieta.

Muziejus, rengdamasis savo įkūrimo devyniasdešimtmečiui, buvo parengęs Lietuvos kultūros tarybos ir Telšių rajono savivaldybės iš dalies finansuotą projektą „Žemaičių muziejus „Alka“: 90 metų istorijos“. Įgyvendinant jį spaudai parengta ir išleista ši knyga. Ją išspausdino Marijampolėje veikianti UAB „Piko valanda“. Leidiniu prekiaujama Sakralinio paveldo ekspozicijoje (Katedros a. 6) ir Žemaičių kaimo muziejuje (Malūno g. 5).

Parengta pagal Žemaičių muziejaus „Alka“ informaciją